
Dzieci w rodzinach wspieranych przez pomoc społeczną przed i po akcesji Polski do UE

Prof. dr hab. Wielisława
Warzywoda-Kruszyńska
Instytut Socjologii UŁ

Tezy główne prezentacji

1. Dzieci i sprawy ich dotyczące nie są traktowane w Polsce jako znaczące dla całego społeczeństwa aktualnie i w przyszłości
2. Bieda ulega utrwaleniu na pewnych obszarach naszego kraju
3. Zjawisko juvenilizacji biedy utrzymuje się nadal

O lekceważeniu biedy dzieci świadczą:

- **Duże rozmiary biedy
wśród dzieci**

oraz

- **Niska ranga Rzecznika
Praw Dziecka,**

**który nie ma samodzielności w
sprawie inicjatyw legislacyjnych.**

Polska jest krajem o największym zasięgu biedy wśród dzieci w Unii Europejskiej

W 2006 roku 19% dzieci w Unii Europejskiej było zagrożonych biedą

Joint Report on Social Protection and Social Inclusion 2008,

Najmniej w:

Danii –	10%
Finlandii –	10%
Republice Cypru	11%
Słowenii –	12%
Niemczech –	12%
Belgii –	15%

Najwięcej w:

<u>Polsce-</u>	26%
Łotwie-	26%
Litwie-	25%
Węgrzech-	25%
Rumunii-	25%
Włoszech-	25%

Oznacza to, że w roku 2005

ponad 2.000.000 obywateli w wieku 0-17 lat żyło na skraju biedy (w gospodarstwach domowych o dochodach <60% mediany dochodów w danym kraju)

W Unii Europejskiej stosuje się podejście relatywne do biedy, czyli biedę określa się w odniesieniu do standardu życia danego społeczeństwa. Za granicę biedy przyjmuje się dochód stanowiący 60% mediany miesięcznych dochodów w danym kraju. Konsekwencją takiego podejścia jest duże zróżnicowanie między krajami członkowskimi, gdy chodzi o warunki życia ludności biednej.

Standard życia polskich dzieci żyjących w biedzie

jest prawie **trzykrotnie** niższy niż średnio w krajach 'starej Unii

Podczas gdy w 'starej' Unii za zagrożone biedą uznaje się gospodarstwa składające się z dwóch osób dorosłych i dwojga dzieci o dochodach miesięcznych 1500 – 1900 Euro (PPS)

W 'nowej' Unii granicę biedy wyznaczają dochody dla gospodarstw domowych o takim samym składzie w wysokości 400 – 650 Euro (PPS)

W Polsce ta granica wynosi mniej niż 550 Euro (PPS)

Równocześnie, w Polsce

- różnica w standardzie życia dzieci biednych i nie-biednych jest największa w Unii Europejskiej.
- Biedne rodziny z dziećmi dysponują dochodem o 30 procent niższym niż rodziny nie-biedne z dziećmi (Child Poverty and Well-Being in the EU.Current Status and Way Forward.2008)

Praca dorosłych nie gwarantuje dobrobytu dzieci

- Zasięg biedy wśród dzieci żyjących w gospodarstwach domowych, w których co najmniej jedna osoba pracuje, jest nieznacznie niższy niż wśród ogółu polskich dzieci (22% wobec 29%)
- Powodem biedy jest zatem nie fakt, że rodzice nie pracują, lecz niskie zarobki oraz niskie zasiłki i świadczenia społeczne

Teza 2:

„Geografia biedy” nie ulega zmianie

- Województwa, gminy, części miast w zasadzie nie zmieniają miejsc w „rankingu” biedy, mimo zmiany w roku 2004 zasad udzielania pomocy finansowej przez gminne ośrodki pomocy społecznej.
- Oznacza to, że istnieją województwa, gminy, części miast, w których bieda utrzymuje się w całym badanym okresie w większym zakresie niż gdzie indziej.

Województwo	Stopa biedy ogółem (2001)	Stopa biedy ogółem (2005)	Stopa biedy ogółem (2006)	Stopa biedy ogółem (2007)
Dolnośląskie	15,1 (11)	11,21 (10)	10,82 (10)	8,73(10)
Kujawsko-pomorskie	18,8 (5)	15,31 (3)	14,91(3)	13,17 (4)
Lubelskie	17,1 (7)	13,02 (7)	13,25(6)	12,28(6)
Lubuskie	20,4 (3)	17,41 (1)	16,58 (1)	13,57 (3)
Łódzkie	14,0 (14)	9,50 (12)	9,12 (13)	8,66 (11)
Małopolskie	15,9 (9)	8,41 (14)	8,52 (15)	7,22 (13)
Mazowieckie	14,9 (12)	9,42 (13)	9,26 (11)	8,32 (12)
Opolskie	14,4 (13)	9,09 (15)	8,59 (14)	7,47(15)
Podkarpackie	20,3 (4)	13,11 (5)	13,78 (5)	12,89(5)
Podlaskie	18,2 (6)	11,48 (9)	12,27 (8)	10,70(8)
Pomorskie	15,4 (10)	12,01 (8)	11,87 (9)	10,66(9)
Śląskie	10,7 (15)	7,89 (16)	7,65 (16)	6,61 (16)
Świętokrzyskie	23,6 (2)	13,06 (6)	14,60(4)	14,65 (2)
Warmińsko- mazurskie	25,1 (1)	15,44 (2)	15,99 (2)	14,86 (1)
Wielkopolskie	16,7 (8)	9,49 (11)	9,16 (12)	7,61 (14)
Zachodniopomorskie	17,1 (7)	13,73 (4)	12,46(7)	11,98 (7)
Razem	16,2	10,98	10,88	9,69

Obliczenia własne na podstawie sprawozdań rocznych Departamentu Pomocy Społecznej MPiPS. Stopa biedy obliczona jako proporcja liczby ludności w rodzinach otrzymujących pomoc społeczną do liczby ludności ogółem w danym województwie

województwa o największym udziale ludności biednej (otrzymującej pomoc społeczną):

W roku 2001, 2005, 2006, 2007

- Warmińsko-Mazurskie**
- Świętokrzyskie**
- Lubuskie**

województwa o najmniejszym udziale ludności biednej (otrzymującej pomoc społeczną):

W roku 2001, 2005, 2006, 2007:

Śląskie

W roku 2005, 2006, 2007:

Dolnośląskie

Łódzkie

Opolskie

Różnice między województwami,

pod względem udziału ludności w gospodarstwach dom. wspieranych przez pomoc społeczną zmniejszają się.

W roku 2005 różnica wynosiła 9,52%

W roku 2006 8,93%

W roku 2007 8,25%

Teza 3:

Nadal występuje zjawisko juvenilizacji biedy

- Stopa biedy wśród dzieci we wszystkich latach była wyższa niż stopa biedy wśród ludności ogółem, a więc **biedne dziecko spotyka się częściej niż biedną osobę dorosłą**
- Udział dzieci wśród ludności biednej przewyższa znacznie udział dzieci wśród ludności ogółem

Nadal występuje zjawisko juvenilizacji biedy

- Częściej niż co czwarte dziecko żyje w rodzinie wspieranej przez pomoc społeczną.
- Częściej niż co druga osoba biedna, to dziecko w wieku 0-17 lat, podczas gdy ludzie w tym wieku stanowią 20% ludności Polski

Województwo	Stopa biedy wśród dzieci (2001)	Stopa biedy wśród dzieci (2005)	Stopa biedy wśród dzieci (2006)	Stopa biedy wśród dzieci (2007)
Dolnośląskie	26,2 (13)	26,76 (12)	25,35 (13)	21,10 (13)
Kujawsko-pomorskie	38,2 (4)	37,28 (3)	35,44 (3)	31,90 (3)
Lubelskie	28,9 (7)	30,80 (7)	31,94 (7)	30,03 (6)
Lubuskie	32,2 (6)	33,68 (4)	34,59 (4)	30,95 (5)
Łódzkie	23,5 (15)	25,02 (14)	25,13 (14)	22,72 (12)
Małopolskie	27,3 (10)	26,36 (13)	25,54 (12)	20,09 (14)
Mazowieckie	26,1 (14)	27,68 (11)	27,91 (10)	24,57 (9)
Opolskie	27,5 (9)	17,34 (16)	21,63 (15)	19,82 (15)
Podkarpackie	34,0 (3)	32,64 (6)	32,97 (6)	31,63 (4)
Podlaskie	32,7 (5)	32,66 (5)	30,37 (8)	27,54 (7)
Pomorskie	26,7 (12)	27,99 (10)	26,71 (11)	24,10 (10)
Śląskie	18,3 (16)	19,74 (15)	19,65 (16)	17,27 (16)
Świętokrzyskie	42,7 (1)	42,59 (1)	43,39 (1)	36,09 (2)
Warmińsko- mazurskie	41,4 (2)	41,70 (2)	40,85 (2)	39,19 (1)
Wielkopolskie	27,2 (11)	30,12 (9)	28,42 (9)	22,92 (11)
Zachodniopomorskie	28,7 (8)	30,54 (8)	33,30 (5)	26,77 (8)
Razem	29,5	28,88	28,75	25,19

Konferencja przeciw ubóstwu

Obliczenia własne na podstawie sprawozdań rocznych Departamentu Społecznej MPIPS. Stopa biedy obliczona jako proporcja liczby dzieci ubogich do liczby dzieci w wieku 0-17 lat. Wyniki w tysiącach osób.

17.10.2008

Województwa o największym udziale biednych dzieci:

W roku 2001, 2005, 2006, 2007

- Warmińsko-Mazurskie**
- Świętokrzyskie**
- Kujawsko-pomorskie**

Województwa o najmniejszym udziale biednych dzieci:

W roku 2001, 2005, 2006, 2007:

Śląskie

W roku 2005, 2006, 2007:

Opolskie

Województwo	% dzieci wśród ludności biednej (2005)	% dzieci wśród ludności biednej (2006)	% dzieci wśród ludności biednej (2007)
Dolnośląskie	45,15	43,24	43,63
Kujawsko-pomorskie	51,91	49,60	49,45
Lubelskie	51,13	50,66	50,10
Lubuskie	41,31	42,79	45,79
Łódzkie	50,24	50,93	47,54
Małopolskie	68,48	63,81	57,85
Mazowieckie	57,91	58,27	56,29
Opolskie	48,51	47,59	48,42
Podkarpackie	57,48	53,46	53,13
Podlaskie	61,58	51,85	52,30
Pomorskie	50,76	47,95	47,27
Śląskie	47,27	47,27	46,93
Świętokrzyskie	67,05	59,37	47,89
Warmińsko- mazurskie	60,88	55,92	56,27
Wielkopolskie	68,56	65,44	62,28
Zachodniopomorskie	45,46	53,25	43,55
Razem	54,69	53,11	51,07

Występuje pozytywny trend:

- ❑ Zmniejszają się różnice między województwami, gdy chodzi o udział dzieci biednych wśród ogółu dzieci
- ❑ Różnice w stopie biedy dzieci między województwami zmniejszają się bardziej niż różnice w stopie biedy ogółem
- ❑ Zmniejsza się udział dzieci wśród ludności biednej

Różnice między województwami,

pod względem udziału dzieci żyjących w biedzie zmniejszają się.

W roku 2005 różnica wynosiła 25,29%

W roku 2006 23,74%

W roku 2007 21,92%

Jednakże, zmiany w zasięgu biedy wśród dzieci są niewspółmiernie małe

- w stosunku do wzrostu gospodarczego, jaki Polska osiągała w ostatnich latach.

Konieczna jest wola polityczna,

- żeby eliminację biedy wśród dzieci uznać za priorytet w działaniach rządu.

Nacisk Unii Europejskiej może dać dobre rezultaty. W Krajowym Programie „Zabezpieczenie społeczne i Integracja społeczna” 2008-2010 po raz pierwszy biedzie dzieci została poświęcona należyta uwaga

Dziękuję za uwagę

Prof. dr hab.

Wielisława Warzywoda-Kruszyńska

Katedra Socjologii Stosowanej i Pracy Socjalnej,
Instytut Socjologii UŁ

E-mail: zsoul@uni.lodz.pl